

Läsliv

2021 #2

Det ska
vara enkelt
att läsa

EN TIDSKRIFT FRÅN MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER

5

spännande
barnböcker
som väcker
läslust!

På besök i Paris

Bokhandel med
storstil gör succé

TEMA: TALBÖCKER

”Jag vet hur det är att kämpa i det tysta”

Pedagogen Ulrika Ekman
hjälp barn med läs-
och skrivsvårigheter

Talböcker kan göra hela skillnaden

I det här numret skriver vi lite extra om talböcker – en av grundbultarna i MTM:s verksamhet och så viktiga för så många. En elev som inte får den läshjälp hen behöver kan förutom måluppfyllnad i skolan även berövas självförtroende och lusten till att läsa böcker. Det är Ulrika Ekman ett levande exempel på. Skolan var kämpig och först som vuxen fick hon sin dyslexidiagnos. Hon ser nu sitt jobb inom skolan som ett kall. Där kan hon finnas för elever som har det svårt med läsningen och hjälpa dem att komma igång med talböcker.

För storläsaren Ullabritt Holmberg är talböckerna ett livsviktigt sällskap och utan dem hade vardagen känts tom.

En av de populäraste inläsarna, Katarina Ewerlöf, berättar om hur hon gör för att skapa den där speciella relationen till läsaren.

Men att läsa talböcker passar inte alla. För dem som vill och kan fortsätta att läsa på papper trots att synen sviker kanske storstil kan vara ett alternativ? Häng med till den populära bokhandeln Stora Bokstäver, Librairie des Grands Caractères, i Paris!

Trevlig läsning!

Häng med till bokhandeln i Paris!

FOTO: APELÖGA

Anette Säfström

Anette Säfström,
redaktör

anette.safstrom@mtm.se

INNEHÅLL

- 3 Nytt från MTM
- 4 Aktuellt
- 5 Läsning och demokrati i Almedalen

TEMA TALBÖCKER

- 6 Ulrika Ekman vurmar för barnen
- 10 Talboken kommer
- 12 Katarina Ewerlöf – omtyckt inläsare
- 13 Rysliga Talböcker i Legimus
- 14 Barn & unga nyheter
- 15 Barn & unga boktips
- 16 Succé för storstilsbokhandel i Paris
- 20 Storstil i Sverige
- 21 Nya lättlästa böcker
- 22 Frågor & svar
- 23 Quiz och serie

Läsliv

ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier 3–4 gånger per år. Citera oss gärna men ange källa. Det är gratis att prenumerera och den finns som tryckt tidning och taltidning. För frågor kring prenumeration kontakta oss via info@mtm.se eller via telefon 040-653 27 10 (vardagar 8.30-12). **Adress:** MTM, Box 51, 201 20 Malmö. **Hemsida:** www.mtm.se.

Redaktion: Anette Säfström (redaktör och layout), Hillevi Andreasson, Ida Bengmark, Ingrid Källström, Ellen Follin, Emma Kindblom, Sofia Alsterhag, Anders Jaderup **Ansvarig utgivare:** Magnus Larsson. **Tryck:** Taberg Media Group **ISSN:** 2001-7103. **Omslagsfoto:** Pia Nordlander

Ökad kvalitet i talböcker

Med anledning av de kvalitetsbrister i vissa talböcker som läsarna uppmärksammat oss på har MTM satt igång en kvalitetssatsning. Här listar vi några av de förbättringar vi arbetar med.

- Skärpning av befintliga kontrollrutiner. Vi ser över rutinerna för kvalitetskontroll hos våra inläsningsproducenter.
- Granskning av inläsare. Vi granskar talboks-inläsarna och den kvalitet som de levererar.
- Utveckling av en teknisk lösning som jämför inläsningen med originaltexten för att fånga upp avvikelser i ljudet, som onormalt långa pauser eller störande ljud.
- Förbättring av syntetiskt tal och uppdatering av våra talsyntesröster med modernare teknik.

Vi vill ha dina synpunkter!

Hör av dig till info@mtm.se om du upplever problem i en bok. För oss är det viktigt att böckerna håller hög kvalitet och vi åtgärdar felan direkt.

SDK-konferens om tillgänglig läsning

Svenska Daisykonsortiets årliga konferens om tillgänglig läsning hålls den **4:e november**. Det kommer att vara en hybridkonferens med möjlighet att delta fysiskt i Malmö (antalet platser är begränsat) eller digitalt.

I år sätts läsarna i fokus med temat "Tillgängligare läsning för läsaren". Vi behöver mer kunskap om vilka våra läsare är. Hur gör vi det bättre för dem? Hur ser behoven och svårigheterna ut? På konferensen får vi även ta del av framtidsspaningar kring ny och spännande teknikutveckling som kommer att påverka våra läsare.

Varmt välkomna till årets SDK-konferens, anmäl dig redan nu! Läs mer på www.mtm.se/svenskadaisykonsortiet

FOTO: SHUTTERSTOCK

Uppdrag läsning – digital inspirationsdag

Var med på en fullspäckad kunskaps- och inspirationsdag på temat **uppdrag läsning!** Evenemanget är kostnadsfritt, sänds digitalt i Zoom och anordnas av MTM, FUB, Studieförbundet vuxenskolan, Funktionsrätt Östergötland och Demensförbundet.

När? 27 oktober klockan 13.00–16.00

För vem? Läsombud, frivilliga högläsare, bibliotekspersonal och andra intresserade av läsfrämjande.

Anmälan: Senast **10 oktober** på: regionbibliotekostergotland.se/events/uppdrag-lasning

Teckenspråk i fokus på bokmässan!

På Bokmässan i Göteborg står teckenspråkiga böcker i fokus för MTM den 23:e september. Trots att det svenska teckenspråket har varit erkänt som ett eget språk i 40 år finns det knappt någon litteratur utgiven. MTM:s undersökning visar ett skriande behov av böcker för både barn och vuxna.

Vilka möjligheter finns idag och hur ser framtiden ut för litteratur på svenskt teckenspråk? Maria O'Donnell, verksamhetsutvecklare på MTM och Maria Norberg, konsult på

Maria Norberg från Teckenbro visar tecknet för perfekt!

Teckenbro som producerar teckenspråkiga böcker, visar prov på teckenspråkig litteratur. Vid seminariet medverkar också Bert Liljeholm Brännström, läsare av litteratur på svenskt teckenspråk.

MTM anordnar också två andra programpunkter:

Shared Reading under pandemin – utmaningar och möjligheter och **Att bearbeta skönlitteratur till lättläst – hur gör man och för vem?** Seminarierna finns att se på Bokmässan Play.

FOTO: MIKAEL SUNDBERG

Utställning inspirerar till lättläst

Sedan 2013 har Kulturcentrum Skåne haft en lättläst bokcirkel tillsammans med Stadsbiblioteket i Lund. Nu vill de inspirera andra till läsmod och visa hur viktigt det är med litteratur och med lättlästa böcker.

Projektet startade 2020 med boken **Bokcirkel i Lättläst. Så här gör vi!** (LL-förlaget) och nu har de tagit fram utställningen **Läsmod** som bygger på material från boken. Utställningen har hängt på fasaden till Stadsbiblioteket i Lund över sommaren och erbjuds nu i flera olika format till skolor, bibliotek och andra

verksamheter där läsning och personlig utveckling har en central roll. Även en föreläsning om att skapa läsmod för läsare med funktionsvariationer erbjuds.

– Vi hoppas kunna entusiasmera lättläsare och andra som arbetar med litteratur på olika sätt, säger bokcirkelledaren Jenny Friman.

Läs mer om utställningen på lattlastbokcirkel.com/utställningen-lasmod. Kulturcentrum Skåne erbjuder verksamhet och eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell eller kognitiv funktionsnedsättning.

I utställningen berättar deltagarna om sina erfarenheter av bokcirkeln.

FOTO: KULTURCENTRUM SKÅNE

Ny webbplats om digital tillgänglighet

I december lanseras Digin.nu som ska erbjuda kunskap, verktyg och tips inom digital tillgänglighet. Bakom satsningen står fyra myndigheter – bland annat MTM.

Lisa Larsson Falk, projektledare på Post och telestyrelsen, vad är Digin.nu?

– Det är en webbplats för vägledning i digital tillgänglighet och inkludering. Ett samarbete mellan Post- och telestyrelsen, Myndigheten för tillgängliga medier, Myndigheten för digital förvaltning och Myndigheten för delaktighet. På digin.nu hittar man information om regler och krav samt inspiration och verktyg för att utveckla sitt tillgänglighetsarbete.

Vem riktar sig Digin.nu till?

– Den är till för alla som vill veta mer om hur de kan öka tillgängligheten i sin verksamhet. Både inom offentlig och privat sektor.

Varför behövs Digin.nu?

– Vi är flera myndigheter som arbetar med frågor om digital tillgänglighet och det är inte alltid lätt för våra målgrupper att veta vart de ska vända sig. Vi ser också ett behov av att i högre grad ge vägledning i hur man ska uppfylla de krav och regler som ställs och kommer att ställas på digital tillgänglighet. Det gäller inte minst de krav som börjar att gälla år 2025 när tillgänglighetsdirektivet blir svensk lag. Vi behöver erbjuda tydlig information och konkreta verktyg som underlättar tillgänglighetsarbetet.

Lättlästpris till Johan Werkmäster!

Studieförbundet Vuxenskolas lättlästpris går i år till författaren Johan Werkmäster för hans lättlästa bearbetning av Vilhelm Mobergs **Sista brevet till Sverige**. Boken gavs ut på LL-förlaget 2019.

FOTO: ANNA SVANBERG

Grattis Johan! Hur känns det?

– Jag är glad och hedrad och stolt. Vid sidan av mitt vanliga författarskap har jag skrivit lättlästa böcker sedan slutet av 1980-talet. Det har blivit ungefär tio egna böcker och runt 50 bearbetningar av andra författares verk. Att vinna ett speciellt lättlästpris känns därför stort och speciellt för mig.

Hur bearbetar man en klassiker till lättläst?

– Det är viktigt att originalförfattarens röst hörs. Samtidigt vill jag själv sätta min egen prägel på berättelsen. Jag känner mig lite som en regissör som gör en film av en bok. Jag väljer ut de scener som jag tycker är viktigast och tolkar dem på mitt sätt.

Samtal om demokrati och läsning under Almedalsveckan

Sällan har den svenska demokratin fått så mycket uppmärksamhet som 2021. För MTM var Almedalsveckan en självklar arena för att lyfta frågor om allas lika möjligheter att läsa och att delta i demokratin.

TEXT HEDVIG WEIBULL

Den första veckan i juli 2021 skrevs politisk historia när riksdagsledamöterna under pågående mandatperiod samlades för att återigen rösta om vem som skulle vara Sveriges statsminister. Samtidigt drog Almedalsveckan igång digitalt. Och kanske har den aldrig varit en så demokratisk mötesplats som under 2021, helt digital och därmed möjlig att ta del av gratis oavsett var i världen besökarna befann sig.

MTM lyfte två hjärtefrågor; att fler ska få bättre möjligheter till läsning och att det offentliga Sverige behöver arbeta mer för att fler ska bli delaktiga i demokratin.

Tillsammans med Region Skåne arrangerade MTM samtalet "Bättre möjligheter till läsning – också i digitala tider" där Klas Nelfelt, ordförande i Förbundet Sveriges dövblinda, deltog. Hans uppmaning till bibliotekarier var "våga kom fram och fråga!". Det är viktigt att känna sig säkra på att man blir mött av någon på biblioteket som kan hjälpa till att förmedla titlar eller göra en sökning. På samma sätt skulle bibliotek kunna jobba uppsökande också digitalt, till exempel genom att annonsera direkt gentemot föreningar för personer med en funktionsnedsättning.

Maria Tsakiris, enhetschef för kultur och samhälle på Region Skåne, konstaterade att coronapandemin har lärt oss hur viktiga bibliotekarierna är som länkar till personer som behöver stöd. Hon lyfte också upp

FOTO: ELLIOT ELLIOT

Se de inspelade samtalerna (teckentolkade och undertextade) på MTM:s Youtubekonto.

Peter Örn, demokratiambassadör, och Marie Hillblom, chefredaktör på den lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor samtalar om tillgänglig demokrati under Almedalsveckan.

betydelsen av samverkan mellan bibliotek och omsorgspersonal för att nå brukare.

Betydelsen av att nå fler var den röda tråden i samtalet "Tillgänglig demokrati de kommande 100 åren". Trots att vi har allmän rösträtt i Sverige är det många som inte röstar. Det offentliga Sverige behöver fördjupa engagemanget för demokratin, förbättra tillgängligheten på webben och i offentliga lokaler, konstaterade demokratiambassadör Peter Örn och Magnus Lagercrantz, utredare på Myndigheten för delaktighet.

En av dem som dagligen belyser hur demokratin kan inkludera fler är Marie Hillblom, chefredaktör på den lättlästa tidningen 8 Sidor.

– Journalistiken har en oerhört viktig uppgift i detta, det finns mycket kvar att göra för att alla ska kunna vara med, sade hon. ●

Pandemin har lärt oss hur viktiga bibliotekarierna är som länkar till personer som behöver stöd.

För Ulrika Ekman betydde diagnosen dyslexi en upprättelse och lättnad. Idag hjälper hon barn och ungdomar att hitta läsglädje – ofta med hjälp av talböcker.

När hon som 27-åring fick diagnosen dyslexi firade hon med tårta. För Ulrika Ekman var det en efterlängtd bekräftelse på att hon inte var dum – och att hon inte längre behövde kämpa i det tysta. Det blev starten på ett brinnande engagemang för att skapa läslust hos alla barn och unga som kämpar med den skrivna texten och där talböcker kan vara ett viktigt hjälpmedel.

TEXT SOFIA ALSTERHAG FOTO PIA NORDLANDER

”Talböckerna gav mig självförtroende”

Ulrika Ekman är precis hemkommen från lovskolan i Västerås där hon arbetar under sommarlovet. Hon pustar ut och konstaterar att det blev ytterligare en hektisk dag:

– Det var en som brände något på toaletten, och någon som krossade en spegel och en ruta. Det var totalt kaos, säger hon uppgivet men också med en positiv energi. Kanske är det just utmaningarna som gör att hon känner sig extra behövd.

– Jag ville väldigt gärna arbeta på lovskolan. För vilka elever är det som är här? Det är de elever som verkligen behöver stöd. De högstadiееlever som behöver bli godkända och som redan första dagen säger att de ingenting orkar. Då är jag där och peppar!

I sitt arbete som fritidspedagog och resurs ser Ulrika Ekman dagligen elever i olika åldrar som behöver stöd och hjälp med läsningen. En del som fått diagnosen dyslexi,

andra som fortfarande möts av fördomar. Och det är för de här barnen som hennes hjärta klappar lite extra. Kanske för att hon i dem speglar sig själv när hon minns vilken skillnad diagnosen dyslexi innebar för henne. Uppvaknandet kom när hon som 25-åring läste tidskriften Amelia. I ett reportage om en man som på grund av sin dyslexi hade problem att ta ut pengar såg sig hon själv:

– Jag tänkte tillbaka på hur det var för mig när jag skulle ta ut 140 kronor på banken. Beloppet var ju tvunget att skrivas med bokstäver. ”Fyrtio” – vad är det för ljud? Är det ett y eller u eller ö? Det slutade med att jag tog ut 139 kronor istället.

I samma veva fick Ulrika Ekman kontakt med en lärare på Komvux som snabbt förstod att det var just dyslexi hon hade. Diagnosen kändes som en stor lättnad för Ulrika Ekman som firade beskedet:

Om jag hade haft möjlighet att lyssna och läsa samtidigt, som jag kan göra idag med hjälp av talböcker, hade det varit stor skillnad.

Att läsa med öronen och samtidigt titta i texten, det blir två sätt att ta in informationen.

Genom att själva få lyssna på hur en talbok låter får barnen större förståelse för hur det är att läsa med öronen. Till höger håller Ulrika Ekman den text med bokstäver huller om buller som hon brukar visa för att få personer att förstå hur svårt det kan vara för en person med dyslexi att läsa tryckt text.

Vem kan låna en talbok?

Alla som har en läsnedsättning på grund av en funktionsnedsättning har rätt att låna talböcker genom Legimus, MTM:s digitala talboksbibliotek. Det finns flera funktionsnedsättningar som kan göra det svårt att läsa tryckt text, till exempel dyslexi, synnedsättning eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

– Jag var jätteglad. Jag gick och köpte en tårta och kom hem och sa ”jag har dyslexi – jag är inte dum i huvudet!”. Jag som hade suttit och kämpat så mycket själv. Jag var den duktiga som var tyst i klassrummet och sedan pluggade själv på min kammare. Om jag hade haft möjligheten att lyssna och läsa samtidigt, som jag kan göra idag med hjälp av talböcker, hade det varit stor skillnad.

Att Ulrika Ekman skulle hamna i skolans värld var långtifrån självklart. Men tack vare läraren på Komvux blev hon inspirerad och idag är hon själv lärare mot yngre åldrar och arbetar som fritidspedagog på låg- och mellanstadiet på Fridnässkolan i Västerås. Där fångar hon upp de elever som behöver extra stöd.

– Undervisning är jättekul men som lärare skulle jag kanske inte ha tid för alla elever. Jag vurmjar ju för barnen med

speciella behov och samarbetar alltid med en lärare och kan punktmarkera och gå in och stötta elever där behov finns. Sedan går jag in på fritids på eftermiddagen och kan fortsätta där, så det passar mig väldigt bra.

Tidiga insatser är viktiga för barn med dyslexi. Det handlar om att få rätt stöd och hjälpmedel, annars riskerar självförtroendet, skolarbetet och läslusten att bli lidande. Ulrika Ekman understryker att talböcker är ett viktigt hjälpmedel i vardagen.

– Jag har ju ganska bra koll på alltifrån de yngre åldrarna till högstadiet och även vuxna. Många med dyslexi är inte läsvana och de hatar böcker! De som går på högstadiet vill inte läsa alls och tycker bara att det är jobbigt. De har fått sin läsglädje förstörd. Går de i fyran eller femman och verkligen inte vill läsa då brukar jag

berätta om hjälpmedel och talböcker. Jag frågar om de har Legimus och de vet oftast inte ens vad det är.

Hennes erfarenhet är att stödet som barn med dyslexi får i skolan är lite av ett lotteri. Det handlar mycket om huruvida den enskilda läraren har intresse och kunskap om behovet av talböcker. Även om mycket har hänt sedan hon själv fick sin diagnos och den allmänna kännedomen är betydligt bättre, möter hon fortfarande fördomar om vad barn och ungdomar bör klara av att läsa oavsett vilka förutsättningar de har.

– Jag kan träffa en lärare som tar fram **Oliver Twist** och tycker att alla borde kunna läsa den. Då förklarar jag att det inte är säkert, det kan kännas jättejobbigt med en fysisk bok för den som har dyslexi.

Som ett pedagogiskt knep för att få personer att förstå vilka utmaningar tryckt text kan innebära brukar Ulrika Ekman ta fram en speciell bild. Bilden, som hon har gjort själv, föreställer massor av text huller om buller. Hon brukar visa den och samtidigt fråga personen hur det skulle kännas att läsa en bok om texten såg ut på det sättet. Då brukar de flesta förstå.

Enligt Ulrika Ekman brukar det vara en liten uppförsbacke när en elev ska börja läsa talböcker. Framförallt har ungdomar svårt med uthålligheten, de tappar fokus och orkar inte lyssna. Men hon har sina knep för att få igång talboksläsandet.

– Jag brukar berätta min historia och att talböcker inte fanns på samma sätt när jag var ung. När jag satt och läste förr så kom jag inte ihåg vad jag läste, och jag förklarar att det här med att läsa med öronen och att samtidigt titta i texten, det blir liksom två sätt att ta in informationen. Jag behöver läsa och lyssna samtidigt – det är som att något öppnar sig. Jag förstår vad jag läser idag! I början när jag skulle lyssna så var det jättekonstigt, men sedan vände jag mig. För ungdomarna handlar det mycket om att förklara varför talböcker är så bra. För de yngre barnen försöker jag leka in det. Jag frågar klassen om de har läst med

Korta fakta om talböcker

En ljudbok är en kommersiell produkt och kan lånas av vem som helst. En talbok är till för personer som på grund av en funktionsnedsättning inte kan ta del av tryckta böcker. Det är MTM som producerar talböcker med offentliga medel med stöd av §17 i upphovsrättslagen, som innebär att tillstånd inte krävs för att producera en talbok.

På vilket sätt är talböcker anpassade?

Att kunna lyssna och läsa samtidigt är bra för till exempel en person med dyslexi och talböckerna är därför nästan alltid kombinerade med fulltext. Talböcker är sök- och navigeringsbara. De innehåller dessutom ofta bild- och tabellbeskrivningar för att underlätta för läsare med synnedsättning. Detta finns inte i ljudböcker.

Varför är inläsningen av talböcker ofta inte lika inlevelsefulla som i ljudböcker?

Det är en balansgång hur mycket inlevelse en inläsare ska använda sig av. MTM:s uppdrag är att återge texten, men inte tolka den. Det ska läsaren själv få göra. Hur man upplever inläsningen är också väldigt personligt. För en del läsare kan det vara störande om dramatiseringen är alltför tongivande, och det kan hindra deras egen tolkning av texten.

öronen någon gång. ”Vad är det?” undrar de då. Så lyssnar vi på en bok tillsammans och då vänder jag mig till alla barn, inte bara de med särskilda behov.

2020 nominerades Ulrika Ekman till MTM:s tillgänglighetspris Läs guldet, för sina insatser kring att göra läsning tillgänglig för fler. Hon blev både förvånad och väldigt glad på samma gång. Men det är inte svårt att förstå nomineringen när Ulrika Ekman berättar om allt hon gör – från sitt arbete i skolan med samarbete med lärare och bibliotek till Dyslexiförbundet, där hon är ordförande för Västerås lokalavdelning. Det sprakar i hennes ögon när hon berättar om sitt engagemang. Ett engagemang som ofta resulterar i läsglädje.

– När jag hör en familj berätta att deras barn har gått från att inte läsa någonting till att ha läst 20 böcker i Legimus på sommarlovet, det är bara helt underbart! ●

Ulrika Ekman är engagerad i Dyslexiförbundet som ordförande för Västerås lokalavdelning.

”Det är det bästa som hänt på länge”

För en del äldre är Daisy-spelare med skivor svåra att hantera. Då finns **Talboken kommer** där talböckerna laddas över digitalt till en spelare.

TEXT ANETTE SÄFSTRÖM

Lars Reisdal, bibliotekarie på Höllvikens bibliotek i Vellinge kommun beskriver tjänsten så här:

– Man kan likna den vid en Daisyspelare med wifi. Istället för att gå till biblioteket och låna talböcker på cd-skiva ringer man och berättar vilken bok man vill låna och så laddar jag upp den i låntagarens spelare. Det underlättar både för låntagaren och för mig!

När Lars Reisdal började jobba med målgruppen äldre på biblioteket i Höllviken för två år sedan, hade företrädaren precis kört igång Talboken kommer.

– Vi fortsatte att marknadsföra tjänsten och fick jättebra kontakt med både MTM och Taltidningshjälpen (supporten för spelarna), och användarna var med på det.

I satsningen på de äldre i Höllviken har Lars Reisdal och hans kollegor haft vad de kallar ”IT-fredag” då seniorer kommit till biblioteket för att fråga om allt man inte förstår vad gäller IT och teknik.

– Det drog mycket folk och vi fick kontakt med många äldre och kunde då passa på att prata med dem om att läsa på andra sätt. Det var ett jätteintresse och då tänkte vi wow, det här kommer att funka!

Spelaren till talböckerna togs ursprung-

FOTO: PRIVAT

Att läsa talböcker betyder mycket för storläsaren Ullabritt Holmberg, som numera ser för dåligt för att kunna läsa tryckt text.

ligen fram för Dagstidningen som taltidning, en tjänst för att lyssna på sin dagstidning. Men med samma spelare kan man också lyssna på talböcker. Man måste dock först skaffa en prenumeration på en taldagstidning för att få spelaren. Det gör man enkelt genom att höra av sig till den dagstidning man vill prenumerera på. Sedan ringer supporten, Taltidningshjälpen, upp och hjälper till med installation av spelaren. Biblioteket hjälper till att ladda in talböckerna.

– När vi marknadsförde tjänsten Dagstidningen som taltidning på IT-fredag passade vi på att berätta att man kan få talböcker i samma spelare. Det är egentligen saker målgruppen redan känner till: de tycker om att läsa och de gillar ofta sin dagstidning. Man får försöka poängera att på det här viset kan du fortsätta att ha båda de här sakerna fastän du inte ser så bra!

FOTO: VELLINGE KOMMUN

Lars Reisdal är bibliotekarie i Vellinge kommun och jobbar med målgruppen äldre.

Optimismen för tjänsten försvann lite i och med corona. Tidigare kunde Lars Reisdal enkelt gå över till äldreboendet som ligger bredvid biblioteket och hjälpa till med spelaren om någon behövde extra hjälp, nu gick inte det. Men för dem som redan hade tillgång till Talboken kommer var den till stor glädje under pandemin.

– Det var ett jätteplus för dem. Att inte behöva besöka biblioteket, trängas med andra och ta i skivor.

Ullabritt Holmberg läser mycket och är en av dem som fått hjälp av Lars Reisdal med att skaffa Talboken kommer. Hon tycker att det kunde funnits fler böcker att låna men är väldigt glad över att tjänsten finns.

– Det är det bästa som hänt på länge. Jag är nästan blind och kan inte läsa själv längre. Hade inte talböckerna funnits vet jag inte hur jag hade fördrivit tiden.

Hon tycker inte heller att det är svårt att hantera spelaren.

– Nej, det klarar jag fint, fastän jag är gammal, haha!

Det finns ungefär 4 000 prenumeranter på dagstidningen som taltidning och bara 800 personer av dem har också Talboken kommer. Många fler skulle behöva tjänsten, menar både Lars Reisdal och Hillevi Andréasson, bibliotekarie på MTM.

– Vi når långt ifrån alla som skulle behöva tjänsten. Om bibliotekarierna slipper hanteringen av skivor kan de lägga mer tid på förmedling och främjande, säger Hillevi Andréasson.

Det kommer att bli en jätteökning av användare.

Innan hon började på MTM arbetade hon med tillgängliga medier på stadsbiblioteket i Malmö och vet hur viktiga talböcker är för många äldre.

– De betyder ofta väldigt mycket. Det kan vara det enda sättet att få stimulans, förströelse och information. Många lever ensamma och står utanför det digitala samhället. Man kan ha använt teknik och appar men så får man en stroke och klarar inte av det längre.

Hur når man då potentiella läsare? Enligt Lars Reisdal kan man jobba mer med att informera allmänheten.

– Det är en lågmäld kategori låntagare som ofta hamnar i skymundan. Alla har inte kontakt med biblioteket.

Därför planerar de nu en heldag med temat ”läsa på annat sätt”, som ska rikta sig till äldre och där de bjuder in användarna själva men också anhöriga och volontärer (som hjälper till med att hämta och lämna Daisyskivor till exempel). Och Lars Reisdal spår ett uppsving för Talboken kommer efter corona:

– I takt med att samhället öppnar upp så att man träffar folk tror jag att det kommer att bli en jätteökning av användare. ●

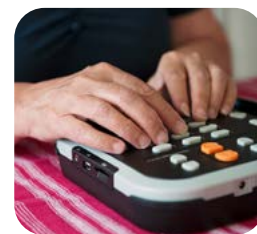

FOTO: ELLIOT ELLIOT

Talboken kommer

Talboken kommer är en tjänst från MTM och hänger ihop med taldagstidningar. Den som har en prenumeration på en dagstidning som taltidning får en särskild spelare, lik en Daisyseplare men med wifi. På denna spelare kan man även lyssna på talböcker – det är det som är Talboken kommer. Den som vill börja prenumerera på taltidning vänder sig till kundtjänsten på sin dagstidning.

Kontakta info@mtm.se för att få hjälp att komma igång med Talboken kommer.

Börja med Talboken kommer – Lars Reisdals tips till bibliotek

1. Fånga upp läsarna i de sammanhang där ni redan träffas. På informationsträffar, eller när ni åker ut med Daisyskivor.

2. Berätta om fördelarna med denna tjänst jämfört med Daisy-spelaren: Den dagstidning som

du saknat och tror att du måste överge den kan du få varje dag uppläst. SAMTIDIGT kan du få böcker i samma spelare och slippa hanteringen med att låna, öppna upp skivor och stoppa i. Böckerna kommer automatiskt och det blir aldrig kö på dem! Smidigt för storläsare.

3. Etablera en bra kontakt med Taltidningshjälpen så att ni jobbar tillsammans. Börja med att föra över ett litet antal böcker till låntagaren som test, smyg igång det försiktigt så att låntagaren känner sig trygg.

5 frågor till ...

... **Katarina Ewerlöf**, skådespelare och en av Sveriges mest omtyckta inläsare av tal- och ljudböcker. Tidigare i år tilldelades hon Storytel Awards och Synskadades Riksförbunds Hederspris.

TEXT SOFIA ALSTERHAG

FOTO: MATS BÄCKER

Hur förbereder du dig när du ska läsa in en bok?

– Jag orienterar mig i berättelsen, tar reda på främmande uttal om så behövs och försöker känna av vilken ton och stämning som författaren vill förmedla.

Till skillnad från exempelvis en teaterföreställning har du inte direktkontakt med lyssnarna när du läser in en talbok. Har du någon strategi för att känna kontakt med lyssnaren trots det?

– Jag känner alltid som att jag läser för någon – så där lite intimt, mellan just oss två bara. Inte så att jag har ett ansikte framför mig, men en slags närvaro.

Du har sagt att text alltid är musik för dig. Vad innebär det och hur påverkar det dig när du läser in en bok?

– All text är musik, då rytmen är en så avgörande faktor. Vissa texter kan man i princip ordna in i musikaliska genrer. Någon skriver lite avslappnat, jazzigt, en annan mer taktfast och med ett pådrivande tempo. Där följer man författaren som

en slags dirigent. Vilket kräver musikalitet från uppläsaren, annars svänger det inte. Precis detsamma som i teater!

Är det någon skillnad mellan att läsa in en ljud- och en talbok?

– Jag tolkar en text som skådespelare. Något annat är det ju inte för oss, oavsett förpackning!

Du har läst in böcker i närmare 40 år. Lär du dig fortfarande nya saker om själva hantverket?

– Ja, snart är jag väl uppe i 40 år, jag var ju i princip en liten tjej när jag fick chansen. Det blev en så viktig skola för mig att tolka text dagarna i ända. Det var enormt utvecklande! Jag som bara gick och drömde om att få bli skådespelare fick detta som var ett drömjobb för mig! Såklart, som i livet i stort, så lär man sig på vägen och blir mer erfaren och bättre. Men jag tror att min grundinställning, att alltid gå på min magkänsla, den har varit och är fortfarande min väg i livet. Då blir man mest autentisk! ●

Katarina Ewerlöfs boktips

”Jag vill tipsa om **Röda Rummet** av August Strindberg i uppläsning av Per Myrberg. Det är en helt suverän inläsning av en klassiker, som får helt nya vinklar via en skådespelare som verkligen har koll på berättandets alla möjligheter.”

Boken finns även i Legimus.

Lästips: Rysliga böcker för mörkare kvällar

Symbolerna anger i vilket format böckerna finns i Legimus. **T** TALBOK **P** PUNKTSKRIFTSBOK

Sommaren är slut, luften blir krispigare och kvällarna längre. Här är tips på böcker som utspelar sig när sommaren övergår till något annat, och som alla innehåller krypande spänning som ger rysningar.

TEXT HILLEVI ANDREASSON

Den första frosten av Anna Kuru

Psykologiskt relationsdrama i den lappländska fjällvärlden. Efter att ha blivit vittne till hur en arbetskamrat blivit klämd under en bil tar

Allis sin tillflykt till en stuga i fjällen. Väl där kommer två män förbi, grannen Jonas som försöker läka sårerna efter ett sprucket förhållande och Raumo som lämnat Helsingfors för att fjällvandrade. De dras båda till henne och deras livsöden vävs stegvis ihop. ●

Lämna världen bakom dig av Rumaan Alam

Suggestiv spänning på apokalypsens rand. En familj har hyrt ett sommarhus på Long Island. Alla problem ska läggas åt sidan och att de verkar befinna sig i radioskugga är först en befrielse. Så knackar plötsligt husets

ägare, ett äldre par, på dörren. Efter ett stort strömavbrott har de flytt New York. I takt med att allt märkligare saker händer och hoten blir fler tvingas familjerna samman. Och ingen information om vad som hänt går att få. ●

Försvinnande värld av Julia Phillips

Romanen utspelar sig på Kamtjatka-halvön i nordöstra Ryssland där ett brott ger eko i hela samhället och flätar samman människors liv. I augusti, när sommarlovet går mot sitt slut, leker två systrar på stranden. En främmande man erbjuder dem skjuts och sedan

försvinner de spårlöst. Månad för månad, medan polisutredningen pågår utan att leda någonstans, möter vi personer som på olika sätt påverkas av försvinnandet. ●

Skuggan av ett år av Hannah Richell

Sommaren efter att de har tagit sin universitetsexamen flyttar fem vänner in i en övergiven stuga på den engelska landsbygden. Stämningen i gruppen blir allt mer spänd och intrigerna dem emellan vävs tätare när en oväntad gäst och ett barns födelse förändrar allt. Trettio år senare får barnet, Lila, ett anonymt brev med nyckeln till stugan. Hon flyttar in men kan inte skaka av sig känslan av att det är något som inte stämmer i huset. ●

Beställ klistermärken till ditt bibliotek!

Nu kan du beställa klistermärken att sätta på böcker du vill lyfta i en grupp där man vet att det finns en talboks-läsare eller om du vill göra det tydligt att böckerna du skyltar med finns i flera format. Klistermärkena kan du beställa på mtm.se/skola/bestall-material-for-skola

”Årets bästa böcker” finns som talböcker och i punktskrift

Vecka 44 är det dags för läslov. Temat detta år är idrott och läsning. Inspiration och kalender över planerade aktiviteter hittar du på laslov.se. I samband med Läslovet släpps också årets upplaga av Barn- och ungdomskatalogen, som listar årets bästa böcker för barn och unga. De allra flesta av titlarna finns som talböcker och punktskriftsböcker!

Dikter ger ramar för viktiga samtal

I samarbete med Svenska Akademin ger förlaget En bok för alla ut diktantologin En bro av poesi. Med hjälp av Skolverket delas boken ut gratis till alla barn i förskoleklass hösten 2021. Den finns också som talbok och punktskrift i Legimus!

Boken innehåller ett 60-tal dikter med tillhörande illustrationer av några av Sveriges mest framstående illustratörer. Bilderna är ett viktigt stöd för förståelse av dikterna och samtal kring dem. Vid varje dikt finns också tips till vuxna på hur man kan prata med barnen om dikterna.

Idén till boken kommer från Ann Boglind, tidigare lektor i svenskämnet vid Göteborgs universitet, och Anna Nordlund, docent i litteraturvetenskap och lektor i didaktik vid Uppsala universitet. Det är också de som valt ut dikterna som handlar om allt från fotboll och kärlek till en trasig tallrik och ett skeppsbrott.

Ann Boglind och Anna Nordlund beskriver boken så här: ”Salami och Zulamith i dikten Vintergatan bygger en

bro av stjärnor för att få kontakt. Så tänker vi oss att högläsning och samtal om dikterna kan bygga en bro mellan vuxna och barn – mellan den som läser och den som lyssnar. Diktläsningen kan ge en ram kring ett ständigt pågående samtal om både stort och smått i livet och vår plats i tillvaron. Det kan förbereda för nya upplevelser i livet.

Högläsning med samtal hjälper också barns tanke-, kunskaps- och språkutveckling. Många känner nog att det kan vara svårt att hinna med; det finns så mycket att göra. Men läsning behöver inte ta lång tid. Korta dikter rymmer ofta ett stort innehåll att samtala om och barn har ofta både roliga och kloka tankar.”

Till antologin finns också lärarhandledningar med förslag på samtalsfrågor och tips på hur lärare kan inkludera antologin i arbete med språk- och läsförståelsearbete i förskoleklasser och på lågstadiet. Utbildningsradion har gjort animationer av tio av dikterna som går att se på UR play. ●

Text: Emma Kindblom

Korta dikter rymmer ofta ett stort innehåll att samtala om och barn har ofta både roliga och kloka tankar.

När böckerna själva spelar huvudrollen

För barn och unga som inte kan få nog av miljöer fyllda av böcker kommer här fem boktips där böcker spelar huvudrollen. Alla finns som talböcker och punktskriftsböcker.

TEXT IDA BENGMARK

ILLUSTRATION: MOA HOFF

Biblioteksmysteriet av Martin Widmark

Om Lasse och Maja i något av sina trettio mysterier hamnat på ett bibliotek? Så klart de har! Värdefulla böcker försvinner från Vallebys bibliotek och som sig bör kallas de två mästerdetektiverna in för att lösa fallet. På sitt vanliga kluriga vis har Lasse och Maja snart fått ögonen på ett antal misstänkta personer. Lagom klurigt, precis som alltid när LasseMajas detektivbyrå är i farten! **Rekommenderad läsålder: 6–9 år.**

Ugglor i Bagarmossen av Petrus Dahlin

I Stockholms södra förorter är det Kalle Skavank och hans bästis Disa som löser de mysterier som dyker upp. Den här gången har en gammal och värdefull bok försvunnit från biblioteket i Bagarmossen. Boken har varit en del av en utställning i ett låst glasskåp, men ändå är den spårlöst borta. Kalle och Disa rycker ut, och det finns en hel del personer som snart är misstänkta för att ha stulit boken. **Rekommenderad läsålder: 6–9 år**

Tilly och bokvandrarna av Anna James

Tilly är 11 år och bor i en bokhandel i London tillsammans med sin mormor och morfar. Pappan är död och mamman har försvunnit. Trösten finns i böckernas värld. När hennes favoriter Anne på Grönkulla och Alice i underlandet dyker

upp livs levande i affären inser Tilly att hon har märkliga förmågor. Kanske kan de hjälpa henne med att lösa mysteriet med vad som hänt hennes mamma?

Rekommenderad läsålder: 9–12 år.

Salen av Nina och Willem Källmodin

När den nya terminen startar är det nya skolbiblioteket inte färdigt. Ingen verkar heller vilja säga varför. Stora sjok av plast täcker en av väggarna. Detta väcker Lo, Johannas och Harrys intresse. När de börjar undersöka saken närmare hittar de en hylla som sitter fast i golvet, och bakom den en hel skolsal som de aldrig känt till förut. I ficklampans sken undersöker de salen och det står snart klart att de inte är ensamma därinne. Någon försöker kontakta dem.

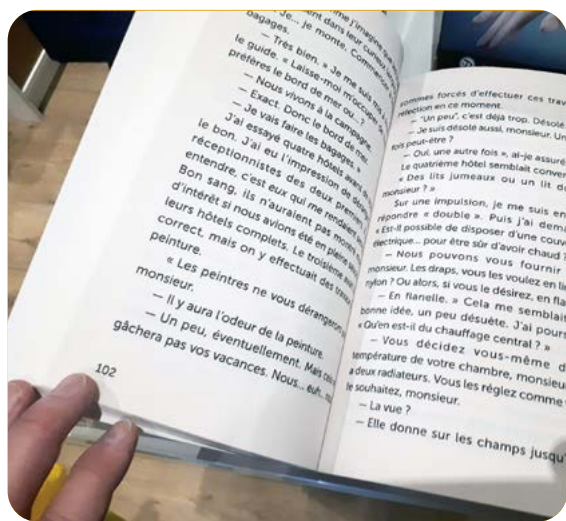
Rekommenderad läsålder: 9–12 år.

Ord i djupaste blått av Cath Crowley

Rachel ska snart flytta och är hemligt förälskad i Henry Jones, vars föräldrar driver en bokhandel. Hon gömmer ett kärleksbrev till Henry i hans favoritbok i affären innan hon flyttar. Tre år senare flyttar Rachel tillbaka och får jobb i bokhandeln. Henry är glad men förstår inte varför Rachel är så inbunden och tvär. Sakta kommer de varandra nära igen. **Rekommenderad läsålder: Från ca 15 år**

I den nyöppnade storstilsbokhandeln Stora bokstöver i Paris studentkvarter finns omkring 800 titlar i 16, 18 och 24 punkters stil. Överst i bild Kristina Thunberg, lärare vid Svenska skolan i Paris, som ser fördelar med att använda storstil i undervisningen.

I början på året öppnade Frankrikes första bokhandel med storstil. Den vänder sig inte bara till personer med synnedsättning eller dyslexi, utan till alla.

– Böcker med storstil är något vi borde använda mer i skolundervisningen, tycker Kristina Thunberg, lärare vid Svenska skolan i Paris.

TEXT JOHAN TOLLGERT **FOTO** RACHID BESADDEK, JOHAN TOLLGERT

Parisbor gläds åt bokhandel med storstil

Bokhandeln Stora Bokstäver, Librairie des Grands Caractères, öppnade sina portar i januari och ligger på en liten bakgata i närheten av Sorbonneuniversitetet i Paris livliga studentkvarter. Det är den första bokhandeln av sitt slag i Frankrike som enbart säljer storstilböcker i 16, 18 eller 24 punkters stil.

Bokhandeln är öppen för alla: personer med synnedsättning, dyslexi eller andra som uppskattar stor stil.

– Ingen behöver bevis på att de är i behov av storstilböcker, säger ägaren Agnès Binsztok.

Efter flera år inom förlagsverksamhet med utgivning av storstil märkte hon att det finns ett stort och ökande behov av storstilböcker. Agnès Binsztok har öppnat i en tuff tid med tanke på coronapandemin och många fransmän håller sig hemma. Å andra sidan gick bokförsäljningen bara

ned med två procent i Frankrike under 2020. Främst är det fysiska pappersböcker som säljs och kunderna går helst till någon av landets över tretusen kvartersbokhandlare. Agnès Binsztok tror att hennes butik ligger i tiden.

– Vanligtvis ligger upplagan på storstilböcker på runt 800 exemplar. Någon enstaka gång kommer de upp i två-tre tusen. Men vem vet om upplagorna kommer att bli ännu större i framtiden tack vare bokhandeln?, säger hon.

Vi är på besök i bokhandeln med Kristina Thunberg, högstadie- och gymnasielärare vid Svenska skolan i Paris där hon undervisar i historia, samhällskunskap, kulturhistoria och religion.

Hon tar en bok av Camilla Läckberg i 16 punkters stil och sätter sig ned i en fåtölj. Det är första gången hon läser en bok i så stor stil.

Efterfrågan på böcker i storstil har ökat menar ägaren Agnès Binsztok som också äger ett bokförlag med storstilböcker.

Många behöver storstilsböcker för att kunna fortsätta läsa när de fått försämrad syn, menar Mélanie de Carvalho som arbetar i bokhandeln.

– Pappret gör det lätt att bläddra och tack vare att sidorna inte är genomskinliga blandas inte bokstäver från båda sidorna med varandra, konstaterar hon.

Expediten Mélanie de Carvalho hör oss prata och berättar att alla böcker här är designade för att vara så lätta att läsa som möjligt. Många kunder har hittat tillbaka till läsningen tack vare bokhandeln, menar hon.

– En av dem slutade läsa under många år på grund av sin synnedsättning. Hon kände inte till alternativet med storstilsböcker innan hon kom till oss, säger hon.

Läraren Kristina Thunberg, som själv är en passionerad läsare, letar ständigt efter nya idéer som kan locka elevernas läslust och hon är alltid på jakt efter nya strategier för de elever som har läs- och skrivsvårigheter. I undervisningen använder hon sig gärna av ljudmaterial. Men då inte alla webbtexter och tidningsartiklar är inlästa började Kristina själv spela in materialet på datorn och lägga ut ljudfilerna på Svenska skolans interna plattform. Hon berättar att lärare på andra skolor också ofta läser in ljudfiler.

Legimus utomlands

Svenska skolor utomlands får inte använda talboksbiblioteket Legimus på grund av juridiska skäl men om de har ett svenskt bibliotekskonto kan de få fysiska talböcker skickade till sig.

– Ögat och örat stimuleras samtidigt. När de läser texten och hör min röst får läsningen flyt, säger Kristina Thunberg.

Även elever utan läs- och skrivsvårigheter uppskattar inläsningarna. Storstilsböcker som alternativ har hon inte riktigt tänkt på tidigare.

– Vi lärare ansvarar för att presentera strategier, sedan är det elevernas uppgift att använda dem som stöttar bäst, säger hon och understryker att många klarat skolan bra tack vare att de hittat rätt strategi.

Just nu läser eleverna Owe Wikströms **Ikonen i fickan** i pocketformat.

En kund hade slutat läsa under många år på grund av sin synnedsättning. Hon kände inte till böcker med stor stil.

– Om den finns i storstilsformat vore det bra att köpa in ett par exemplar av den. Dels till eleverna med dyslexi och dels till dem som i allmänhet tycker att det vore skönt med storstil.

I och med att digitala läromedel används oftare får också fler möjligheten att förstora texten på skärmen för ökad läsbarhet. Men storstilböcker kan bli ett komplement, tror Kristina Thunberg som menar att böcker i pappersform används och kommer användas i skolan även i framtiden.

– Böcker i pappersform har en annan kvalitet och känsla.

Redan när hon kom in i bokhandeln Librairie des Grands Caractères slogs hon av stämningen, att den kändes inbjudande och lockande och böckerna smakfullt presenterade.

– Då känns läsningen attraktiv. Det är inte en institution enbart tillåten för personer med behov eller med ett medlemskort. Det känns att bokhandeln är öppen för alla, säger hon.

En annan besökare är 37-årige Yves Wansi som har kommit från Strasbourg i östra Frankrike, 50 mil från Paris. Han fick allvarliga synproblem efter en ögonsjukdom i 10-års åldern. Han har dock tillräckligt med syn för att röra sig obehindrat i den lilla bokhandeln. För att det ska vara lätt att läsa behöver han 24 punkters skrift.

Yves Wansi är entusiastisk över den nya bokhandeln.

– Friheten här är underbar, alltså jag kan som vilken kund som helst välja och vraka bland bokhandelns hela åtta hundra titlar. Dessutom går det att få personliga råd, säger han.

Han förklarar också att han har svårt att ta till sig innehållet i en bok på dataskärm då ljuset är för skarpt. Inte heller tal- eller ljudböcker passar.

– Om jag inte gillar rösten blir det tjatigt att lyssna på den och det går inte att anpassa dem efter min läshastighet, säger Yves Wansi.

Han köper en bok av författaren Esi Edugyan, född i Kanada med ursprung i Ghana. Titeln är **Washington black** och boken handlar om slaveriets tid på Barbados. Han stryker länge fram och tillbaka på bokens omslag med handen.

– Det är så skönt att känna på papperet. Det förhöjer läslusten, tycker Yves Wansi som varje år organiserar festivalen Vue d'Ensemble (Överblick) i Strasbourg. I år hölls den första veckan i juli. Under festivalen ordnas bland annat en bokmessa med punktskrift, stora bokstäver samt traditionella böcker. I år startades också en podcasttävling.

– Ingen ska känna sig utestängd. Inte heller de utan synned-sättning, säger han och ler.

Efter besöket i bokhandeln har Yves Wansi fått en ny dröm.

– Jag vill öppna en filial till Stora Bokstäver i min hemstad. ●

I Frankrike finns flera förlag som specialiserat sig på utgivning av storstilböcker. Böckerna säljs till bokhandlare och bibliotek.

Ingen ska känna sig utestängd. Inte heller de utan synned-sättning.

➔ **På nästa sida:**
Storstil i Sverige

Yves Wansi, till vänster, är entusiastisk över bokhandeln som han åkte 50 mil för att besöka.

”Det behövs fler lättlästa böcker med storstil”

Regina Svanberg, läsinspiratör på Jakobsbergs bibliotek i Järfälla.

I sitt jobb som läsinspiratör arbetar Regina Svanberg för att få äldre personer och personer med intellektuell funktionsnedsättning att läsa mer. Hon menar att efterfrågan på storstilsböcker är stor.

Varför är storstil viktigt?

– För många är det en stor sak att gå från att läsa fysiska böcker till att lyssna på böcker. Storstil är perfekt för dem som börjar få sämre syn men som inte vill läsa på skärm eller inte kan tekniken och vill fortsätta läsa fysiska böcker.

Vilka lånar storstil?

– Främst är det äldre personer som fått försämrad syn med åldern men det händer att yngre personer lånar, och det har också varit någon som inte orkat vänta på en bok utan lånat storstilsboken istället.

Finns det fler som behöver storstil?

– Ja, för alla som tycker att en vanlig storlek på texten är ansträngande för ögonen och kanske inte vill sitta med mobilen och zooma så är storstil jättebra. Vi köpte in en bok som var lättläst storstil, vilket jag tyckte var helt underbart. Lättläst är väldigt bra för dem med kognitiva funktionsnedsättningar. Personer med demens, till exempel, har ju kognitiva nedsättningar och kan också ha synnedsättning så det

kan vara perfekt för dem. Jag hoppas att det kommer fler sådana böcker!

Vilken typ av böcker efterfrågas mest?

– Det som lånas mest är böcker som är väldigt omtalade. **Ålevangeliet** och **Bränn alla mina brev**, till exempel. Men också populära författare som Guillou och Marie Ljungstedt.

Hur marknadsför ni böckerna?

– Just nu jobbar vi med att skylta böckerna så att de syns mer. Vi har fem bibliotek i Järfälla kommun. Jakobsberg är det största och det är där vi har beståndet av storstilsböcker men varje år väljer vi ut ett antal titlar som får komma till filialerna så att böckerna roterar runt och det blir en mångfald. Framöver kanske vi kan komma ut och marknadsföra storstil direkt mot äldreboenden till exempel.

Med tanke på att e-böcker blir allt mer populära, ersätter de storstil, tror du?

– Nej, det kommer alltid att finnas ett behov av fysiska storstilsböcker. Även om fler blir vana vid tekniken och kan använda e-böcker är det fortfarande många som inte vill läsa på skärm. Det är något magiskt med fysiska böcker. ●

Text: Anette Säfström

Utgivning av storstil i Sverige

I Sverige producerar Bibliotekstjänst, BTJ, sedan 2012 böcker i storstil i samarbete med svenska förlag. Ofta släpps storstilversionen nästan samtidigt som originalutgåvan och alla som vill får låna. Texten är 50 procent större än i en vanlig bok

och innehållet är detsamma som i originalboken. Omkring 400 titlar har gjorts till storstil och under 2021 räknar man med att producera 72 titlar.

Urvalet baseras främst på vad som efterfrågas av biblioteken, och enligt Carolina Sevemark, redaktör

på BTJ, är det framför allt feelgood, humor, deckare, historiska romaner och böcker som är omtalade i media.

Kan läsare önska böcker av er?

– Det går bra att önska böcker, vi blir jätteglada när vi hör från våra läsare och får veta vad de vill ha!

Lättlästa boknyheter från LL-förlaget

LL-förlaget ger ut lättlästa böcker för vuxna och unga vuxna. Här är tips på läsning ur höstens utgivning!

Kattvakten av Malin Lindroth

Mary är kattvakt. En av alla katter som väntar på mat och uppmärksamhet är Håkan och när han råkar ut för en olycka blir Mary sjuk av oro. Hon tittar till honom både dag och natt.

En död katt är alla kattvakters mardröm. En dag på jobbet nämner Mary Håkans namn, och kollegorna nappar direkt. Har hon alltså äntligen träffat en man?

Innan Mary vet ordet av har lögnen växt sig så stor att hon inte vågar berätta sanningen. **Nivå 2**

Bättre koll på pengarna av Elin Helander

Det här är en bok för den som blir orolig när hen tänker på pengar, eller vill lära sig mer om ekonomi men tycker att det är svårt att förstå. Undersökningar visar att nästan varannan person känner stress när de tänker på sin ekonomi och det är extra lätt att bli orolig om man känner att man inte riktigt har koll.

I **Bättre koll på pengarna** förklarar kognitionsvetaren Elin Helander ekonomi på ett enkelt sätt och visar hur du på enkla vis kan spara pengar för att få en bra grundbuffert. **Nivå 2**

Laga mat av Jessica Frej

Jessica Frej är proffs på supergod mat som är lätt att laga. I den här boken har hon samlat sina bästa recept på middagar med få ingredienser och moment. De flesta rätterna lagas dessutom i en enda kastrull eller på en plåt. Recepten är beräknade till två personer och presenteras med tydliga och detaljerade steg-för-steg-beskrivningar i både text och bild så att alla ska få uppleva att det kan vara både roligt och lätt att laga mat. **Nivå 1**

Läs mer om LL-förlaget och se alla nyheter på hemsidan: ll-forlaget.se

En god natt – Så sover du bättre av Helena Kubicek Boye

Många sover dåligt i perioder. Orsakerna kan vara flera, som stress, oro eller smärta och lösningarna kan också se väldigt olika ut. I **En god natt** hjälper psykolog Helena Kubicek Boye läsaren att fundera kring sin sömnsituation.

Vad skulle du kunna göra för att få bättre förutsättningar att sova gott? I boken får du också kunskap om sömncykler, hur sömnen ser ut under olika faser i livet och vad som händer i kroppen när vi sover – och när vi inte sover. **Nivå 2**

Frågor och svar!

Svarstjänsten på MTM delar med sig av frågor och svar som kommer till dem.

Fråga MTM

Har du någon fråga du vill få hjälp med? Svarstjänsten på MTM svarar på frågor som gäller talböcker, punktskriftsböcker och böcker på lättläst.

Telefon:
040-653 2710
E-post:
info@mtm.se

Kan läsarna anmäla synpunkter på inläsare, uttal av ord, tekniska problem etc i talböcker i Legimus?

– Ja, vi på MTM vill gärna ha in de synpunkter läsarna har för att åtgärda eventuella brister i våra talböcker. Det är mycket värdefullt för oss att denna typ av synpunkter når oss så att vi har möjlighet att åtgärda i de fall det är möjligt.

Ni som förmedlare kan också ringa eller maila till MTM:s Svarstjänst med läsaers synpunkter som de delger er.

Ju mer information om vilken titel det gäller, var i boken (kapitel, sida) eller specifika uttal på ord desto bättre!

Jag har bytt bibliotek, kan jag använda samma registrerarkonto på mitt nya bibliotek?

– Nej, om du arbetar på bibliotek och byter jobb ska du skicka in en ny ansökan för ditt nya bibliotek. Informera gärna i ansökan att du haft ett registrerarkonto tidigare och var. När du slutar din tjänst på ett bibliotek bör du meddela Svarstjänsten. Det är viktigt, så du inte har tillgång till information om låntagare som du inte längre bör ha.

En specialpedagog på en skola ber om ett användarkonto för att hjälpa sina elever som använder Legimus – kan hen få det?

– Nej, det är endast personer med läsnedsättning som kan få ett användarkonto till Legimus. Har läraren själv en läsnedsättning kan hen få ett användarkonto av den anledningen. I sin yrkesroll

kan läraren få ett demokonto till Legimus. Med ett demokonto kan man provlyssna på ett par av MTM förvalda böcker för att se hur funktionen med webbspelaren fungerar i en webbläsare. Man kan även prova att söka upp böcker och lyssna i Legimus-appen.

Läs mer och ansök om ett demokonto på legimus.se/bibliotek/demokonto.

Jag har fått nya inloggningsuppgifter för att skicka in inläsningsförslag. Varför fungerar inte det nya lösenordet jag valt när jag nu försöker logga in för att registrera en ny låntagare eller hantera användare?

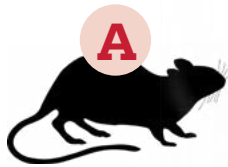
– Lösenordet i den nya portalen för att lämna inläsningsförslag fungerar bara där. Det är egentligen två separata konton även om båda har din e-postadress som användarnamn. Om du vill kunna använda samma lösenord, både för att lämna förslag och att hantera användare, måste du själv ändra till samma lösenord för kontona. ●

MTM vill gärna att läsare och förmedlare rapporterar in fel i talböcker i Legimus till Svarstjänsten.

Godsaker i litteraturen

Vad är det de äter? Kan du lista ut det och para ihop rätt text och bild? Svaren hittar du under texterna.

1 Det finns nio böcker och en novellsamling om denne Stockholmsbaserade detektiv. Sin bas till trots, löser han deckargåtor på olika platser i världen, dit han i de tre första böckerna tar sig med hjälp av en ovanlig farkost.

2 När en svensk stad i mitten av åttiotalet i ett TV-program utses till Sveriges tråkigaste, vägrar den nyinflyttade Hasse P att ta skeden i vacker hand. Han bestämmer sig för att bevisa motsatsen och kavlar upp!

3 Holly Golightly kommer till New York från landet någon gång i slutet av 1950-talet och blir snabbt en del av stadens societet. Hon försörjer sig som sällskapsdam åt välbärgade män i väntan på att hitta någon att gifta sig med.

4 Får det lov att vara en klintbergare? I en samling moderna folksånger finns den om restaurangbesöket som slutade med värk i en tand orsakad av en annan tand tillhörande en gnagare. Författaren är etnolog och konstnär.

5 Vianne öppnar en butik vid torget i den sydfranska byn, inom syn- och doftåll för byprästen curé Reynaud. Bara namnet gör prästen arg: La Céleste Praline. Men trots försök kan han inte stoppa den förändring som byn och dess invånare genomgår.

Quiz av Ellen Follin och Ingrid Källström

Svar: 1+C = Semla (Ture Sventon), 2+E = Smörgåstårter (Tårtgeneralen), 3+D = Frukost (Frukost på Tiffany's), 4+A = Pizza (Rättan i pizzan), 5+B = Choklad

Seriestrippen

SERIESTRIPPEN: JENNY HOLMLUND

FOTO: SHUTTERSTOCK/PIXABAY/UNDANURVÄGEN